

Nytt om RMP tilskudd '23-'26

med tiltak for å begrense avrenning til vann og vassdrag

Oppsummeringsmøte for grønnsakmedlemmer 23.11.22 i Ller

Per Rønneberg Hauge,
Landbruksavdelingen

21.11.2022

Statsforvalteren i Oslo og Viken

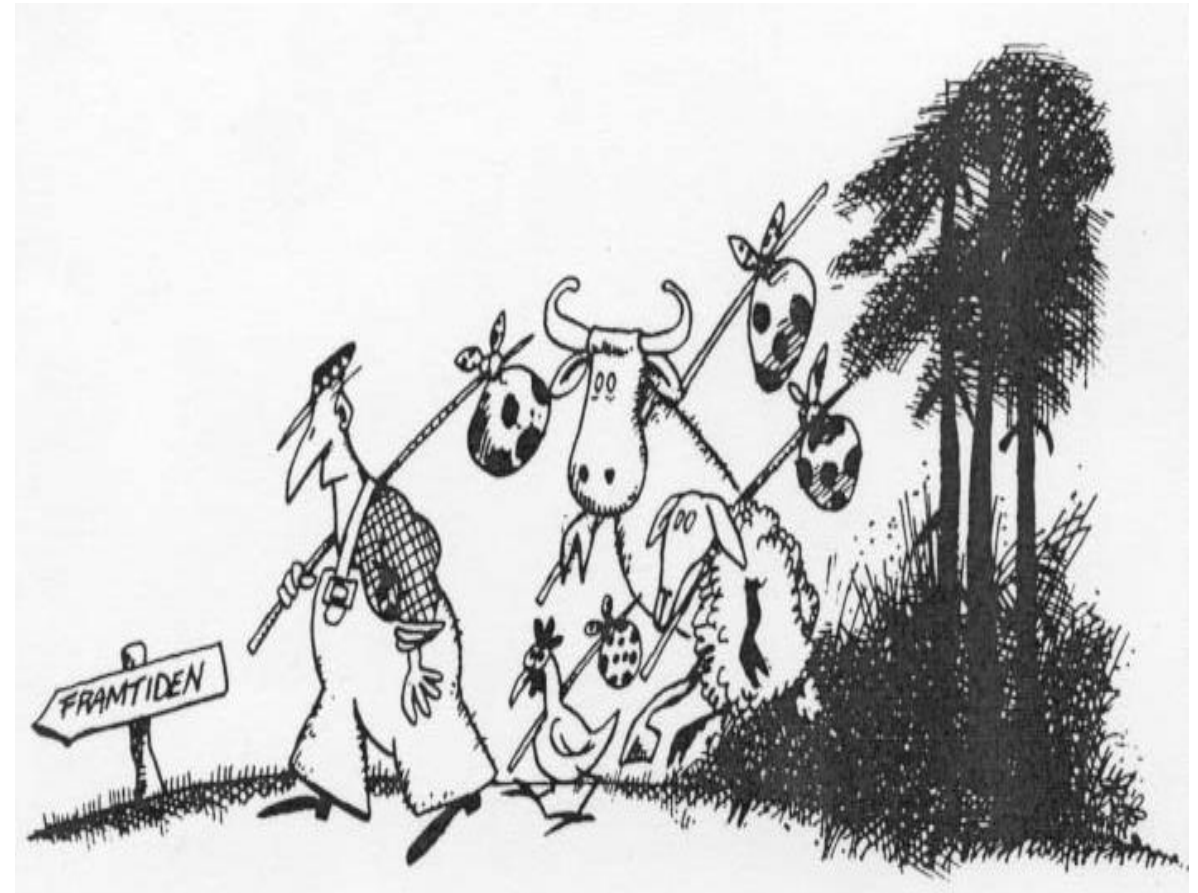

Årlig tildelingsbrev (TB) fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet til SFOV

Kap 2. Overordnede prioriteringer

- 2.1 Oppfølging av bærekraftsmålene
- 2.2 Styrking av kommunedialogen
- 2.5 Omstilling til et lavutslippssamfunn
- 2.8 Vektlegge arbeidet med tilskuddsforvaltning og kontroll
- 2.11 Bevaring av naturmangfold

Tegning: Tore Hansen

Ivareta landbrukets arealressurser (TB)

6300 bønder i Oslo og Viken står for #% av Norges produksjon

- 4210 foretak / 48 % av korn
- 132 foretak / 36 % av bær
- 183 foretak / 28 % av grønnsaker
- 187 foretak / 11 % av potet
- 122 foretak / 23 % frukt

Lier kommune har 1% av Vikens kornareal

Nr.3 på bær – 969 daa = 13 % av Vikens areal

Nr.2 på frukt – 1295 daa = 25 % av Vikens areal

Nr.1 på grønnsaker – 8307 daa = 42 % av Vikens

Arealfordeling av vekster i VIKEN i 2020

Vekstgruppe	Andel	Dekar
Vekstgruppe grovfôr	29 %	581 816
Vekstgruppe korn	69 %	1 391 766
Vekstgruppe potet	0,6 %	12 713
Vekstgruppe grønnsaker	1,0 %	20 011
Vekstgruppe frukt	0,3 %	5 093
Vekstgruppe bær	0,4 %	7 688
Sum	100 %	2 019 087

**Flott hveteåker
1 daa gir 1000 brød**

Viktig å ha jorda på jordet!

Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv

(TB) Statsforvalteren skal følge opp de relevante tiltakene i «Helhetlig plan for Oslofjorden» - innsatsområdene hvor SF er tiltakshaver/sentral samarbeidspart.

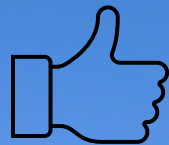
Dette innebærer:

- Redusere utslipp fra kommunalt avløp og spredt bebyggelse.
- Redusere arealavrenning fra landbruk
- Redusere tilførsler av miljøgifter og marin forøpling
- Ivareta sårbare arter, utvalgte naturtyper og kulturminner
- Restaurering av naturverdier

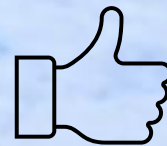
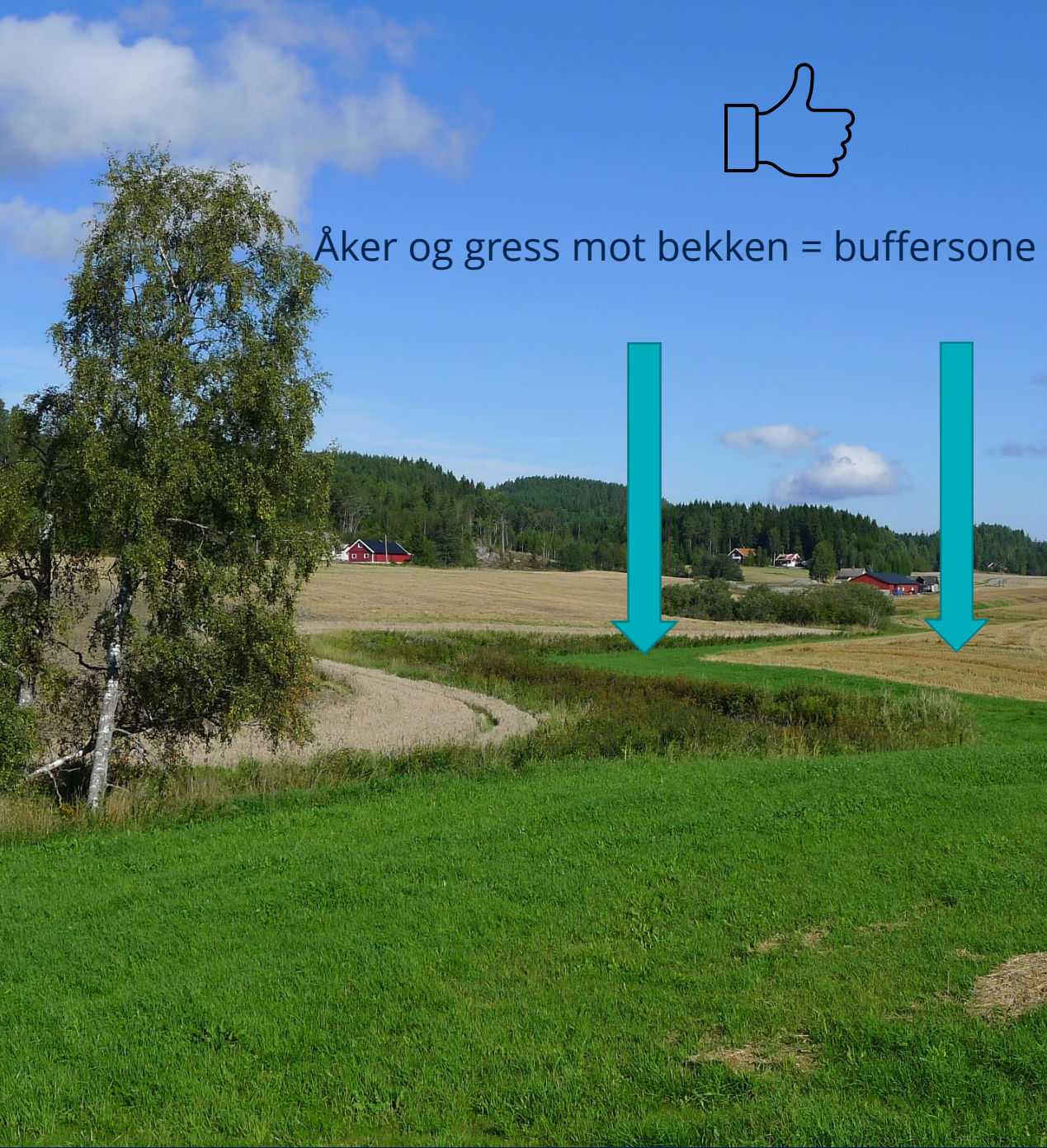
Jordet er pløyd – svart jord –
vannet lager seg veier
= erosjon 🖞

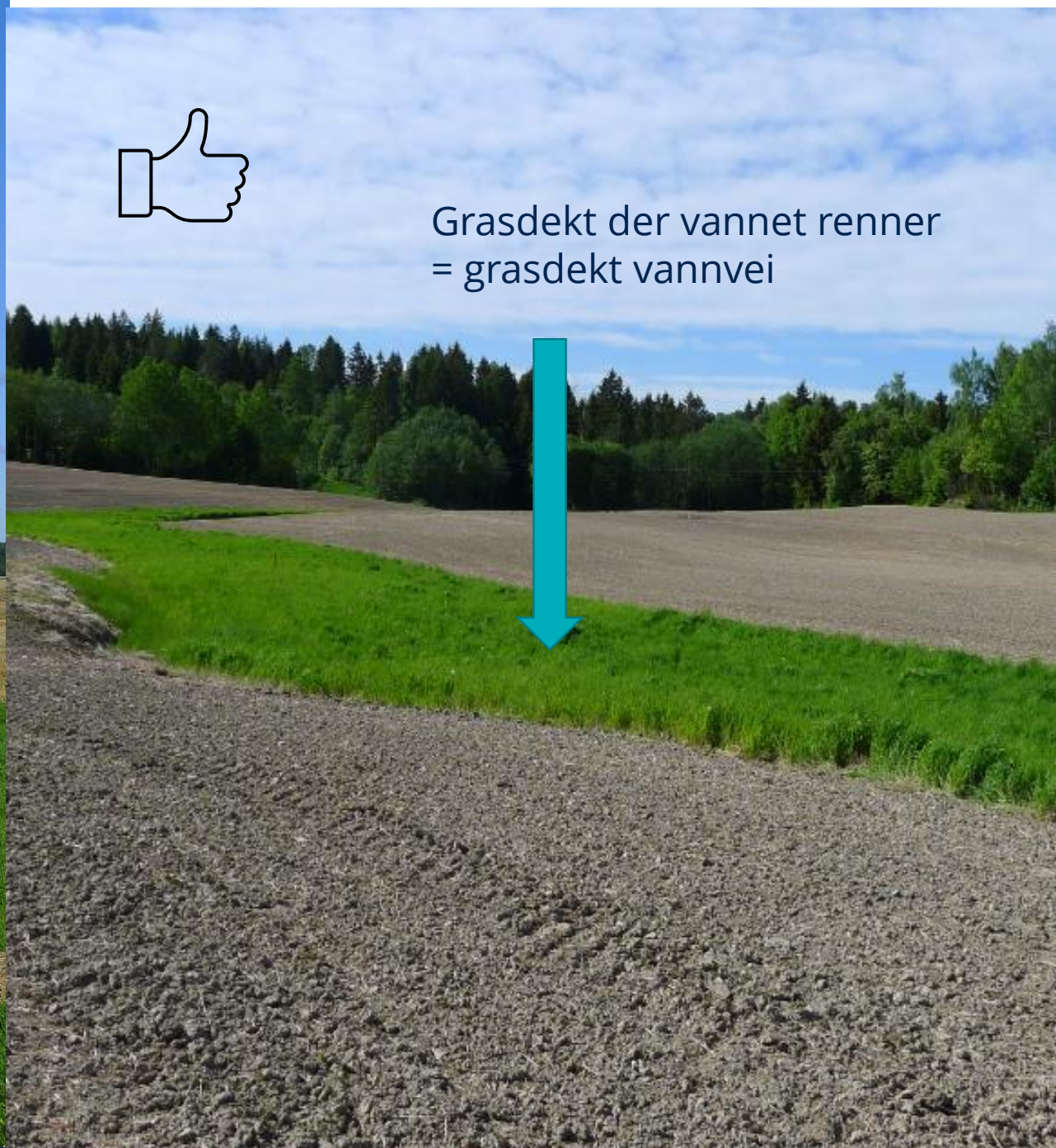
Elva skjærer inn i kantene
= erosjon 🖞

Åker og gress mot bekken = buffersone

Grasdekt der vannet renner
= grasdekt vannvei

Egna tiltak for grønnsaksarealene?

- Intakt, flersjiktet kantvegetasjon mot elva
- Flomvoll som slipper inn store flommer nedstrøms...
- Grasdekke der vannet renner og eroderer

- Jordstrukturforbedrende tiltak
- Plantedekke gjennom hele året
- Tilførsel av organisk materiale – kompost 😊

Flere egne tiltak

Plantedekket kan med fordel inneholde mange forskjellige arter – tilpasset funksjonen den skal ha. Forkultur/underkultur/mellomkultur/fangvekst

Fangdam i utløpet av Nordalbekken/
Nordalravinen, 31.05.2007

Statsforvalteren i Oslo og Viken

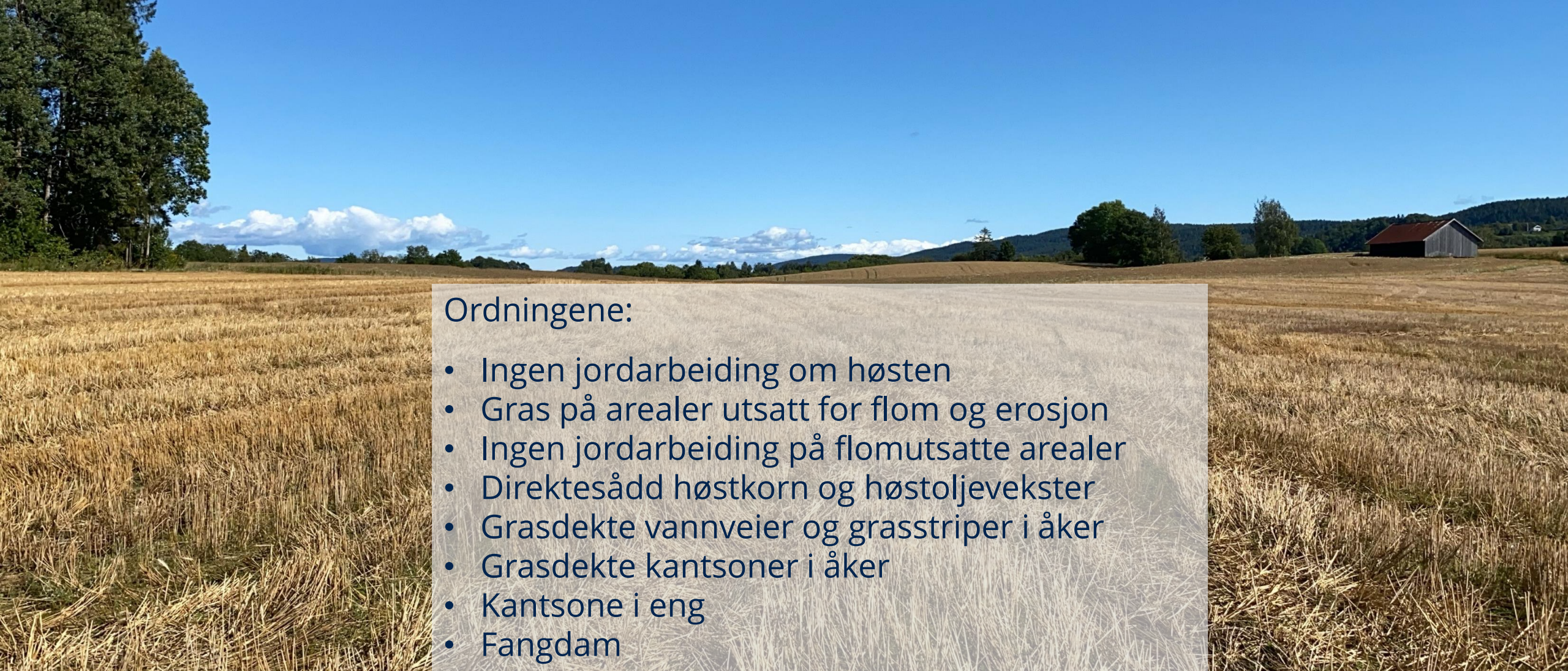
Avrenning til vann (RMP)

Mål

Begrense erosjon og avrenning av jord, næringsstoffer og plantevernmidler fra jordbruksarealer for å bidra til god økologisk tilstand i vannforekomstene

«Oslofjordmidlene» ble lagt på noen av ordningene som har effekt mot N-avrenning:

- Ingen jordarbeiding om høsten (130/240 kr)
- Direktesådd høstkorn (200 kr)
- Fangvekst som underkultur (200 kr)
- Fangvekst sådd etter høsting (350 kr)

Ordningene:

- Ingen jordarbeiding om høsten
- Gras på arealer utsatt for flom og erosjon
- Ingen jordarbeiding på flomutsatte arealer
- Direktesådd høstkorn og høstoljevekster
- Grasdekte vannveier og grasstriper i åker
- Grasdekte kantsoner i åker
- Kantsoner i eng
- Fangdam

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Jord og jordhelse

Mål

Forbedre jordkvaliteten ved blant annet å binde mer karbon og næringsstoff i jorda.

Fangvekster, kompost og biokull er samlet i dette kapitlet.

- Vi har foreløpig ikke valgt biokull – ordningen er fortsatt på forsøksstadiet

Fangvekster som underkultur (§ 31)

Det kan gis tilskudd for fangvekster sådd i voksende kulturer av korn, oljevekster, belgvekster, radkulturer eller mais. Fangveksten skal være godt etablert om høsten, og skal ikke være hovedvekst året etter at den er sådd. Arealet skal ikke sprøytes med plantevernmidler eller gjødsles om høsten. Det er tillatt å spre egenprodusert kompost etter § 34 bruk av egenprodusert kompost. Arealet skal ikke jordarbeides før 1. mars året etter søknadsåret.

Tilskuddet gjelder hele Oslo og Viken.

Tiltaksklasser: hovedvekst korn/oljevekster/belgvekster/ fôrmals, hovedvekst grønnsaker/poteter

Tilskuddet utmåles per dekar.

Fangvekst sådd etter høsting (§ 32)

Det kan gis tilskudd for fangvekster sådd etter tidlig høsting av korn, oljevekster, belgvekster, radkulturer eller mais.

Fangveksten skal være godt etablert om høsten, og skal ikke være hovedvekst året etter at den er sådd. Arealet skal ikke sprøytes med plantevernmidler eller gjødsles om høsten. Arealet skal ikke jordarbeides før 1. mars året etter søknadsåret.

Ved dyrking av tidligvekster påfølgende år, skal arealet ikke jordarbeides før 1. november.

Det er tillatt med grunn harving eller utjevning av såbed etter høsting, for å sikre god etablering av fangveksten.

Tiltaksklasser: hovedvekst korn/ oljevekster/ belgvekster/ fôrmais, hovedvekst grønnsaker/poteter

Tilskuddet utmåles per dekar.

Selv om fangveksten ikke ser «all verden ut» så gjør røttene en fullgod jobb, rotpels gir stort rotvolum

Fangvekst med høy diversitet (§ 33)

Det kan gis tilskudd til bruk av fangvekst som sås med frøblandinger som gir høy diversitet, minimum tre plantefamilier.

Tilskuddet gis som et tillegg til arealer som oppfyller § 31 fangvekster som underkultur eller § 32 fangvekst sådd etter høsting.

Tilskuddet utmåles per dekar.

Mange arter gir mere årssikker etablering og enda bedre jordhelse

Bruk av egenprodusert kompost (§ 34)

Det kan gis tilskudd til spredning av kompost som er egenprodusert. Komposten kan spres om våren eller i en godt etablert fangvekst i henhold til § 31 Fangvekst som underkultur. Det skal spres mellom 0,5–1,5 tonn kompost per dekar. Frist for tilførsel er 1. september i søknadsåret.

Beskrivelse av komposteringsmetoden som er brukt skal kunne legges frem ved kontroll. Komposten skal ha temperaturlogg som viser at temperaturen har vært over 55°C i mer enn tre dager. Opphavsmaterialet skal dokumenteres.

Foretaket skal ha dokumentasjon som viser tilførselsdato, hvor det er tilført kompost og kompostmengde spredd per dekar.

Tilskuddet utmåles i dekar.

Plantevern

Mål

Redusert bruk av kjemiske plantevernmidler

Forebygge og hindre at plantevernmiddelrester kommer på aweie

Ordninger

- Ugrasharving i korn og frøvekster
- Mekanisk ugrasbekjempelse i radkulturer

Miljøavtale og klimarådgiving

Lav oppslutning rundt dagens miljøavtale
- for komplisert/streng?

Klimarådgiving var nytt i 2021

§ 35 Miljøavtale

Det kan gis tilskudd for foretak som gjennomfører en kombinasjon av tiltak for styrket miljøinnsats.

Trinn 1 – alle krav må være oppfylt

Krav 1	§ 31 Fangvekster som underkultur eller § 32 Fangvekst sådd etter høsting
Krav 2	§ 18 Ingen jordarbeiding om høsten
Krav 3	Hovedveksten skal direktesås eller etableres ved grunn jordarbeiding på våren.
Krav 4	Vårkorn/våroljevekst eller grønnsaker må etableres etter 1. mars

Trinn 2 – alle krav må være oppfylt

Krav 1	Grønt plantedekke året rundt
Krav 2	§ 33 Fangvekst med høy diversitet. Etter flerårig fangvekst med høy diversitet skal det etableres vårkorn/våroljevekster eller grønnsaker.
Krav 3	Hovedveksten skal direktesås eller etableres ved grunn jordarbeiding på våren.
Krav 4	Ikke bruk av kjemisk ugrasmidler

Tiltaksklasser: Trinn 1 og trinn 2.

Tilskuddet utmåles per dekar.

Klimarådgivning (§ 36)

Det kan gis tilskudd for klimarådgivning som er gjennomført i en søknadsperiode, fra 15. oktober forrige år til 15. oktober i søknadsåret. Tiltaksplan for utført rådgiving må vedlegges søknaden.

Tiltaksplanen skal være underskrevet av rådgiver.

Med klimarådgivning menes rådgivning som i størst mulig grad tar for seg en helhetlig gjennomgang av utslipp og opptak av klimagasser fra alle gårdens produksjoner, med sikte på å gjennomføre klimatiltak. Behov for klimatilpasning skal også inngå i rådgivningen. Tilbydere av klimarådgivning skal være godkjent av Landbruksdirektoratet.

Dersom det søkes om tilskudd for gjennomført klimarådgivning i flere søknadsperioder, skal det utarbeides ny tiltaksplan som redegjør for gjennomførte tiltak fra forrige tiltaksplan.

Tiltaksklasser: to-til-en rådgivning, en-til-en rådgivning, grupperådgivning.

Tilskuddet kan kun utmåles for én gjennomført rådgivning per søknadsomgang.

Tilskuddet utmåles per stykk.

Biologisk mangfold

Tilskuddsordningene:

- Slått av slåttemyr og slåttemark
- Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer
- Soner for pollinerende insekter

Miljøkrav

**Virkemidler for
miljøvennlig
jordbruksdrift**

**Frivillige
tilskudd
(regionalt
miljøprogram)**

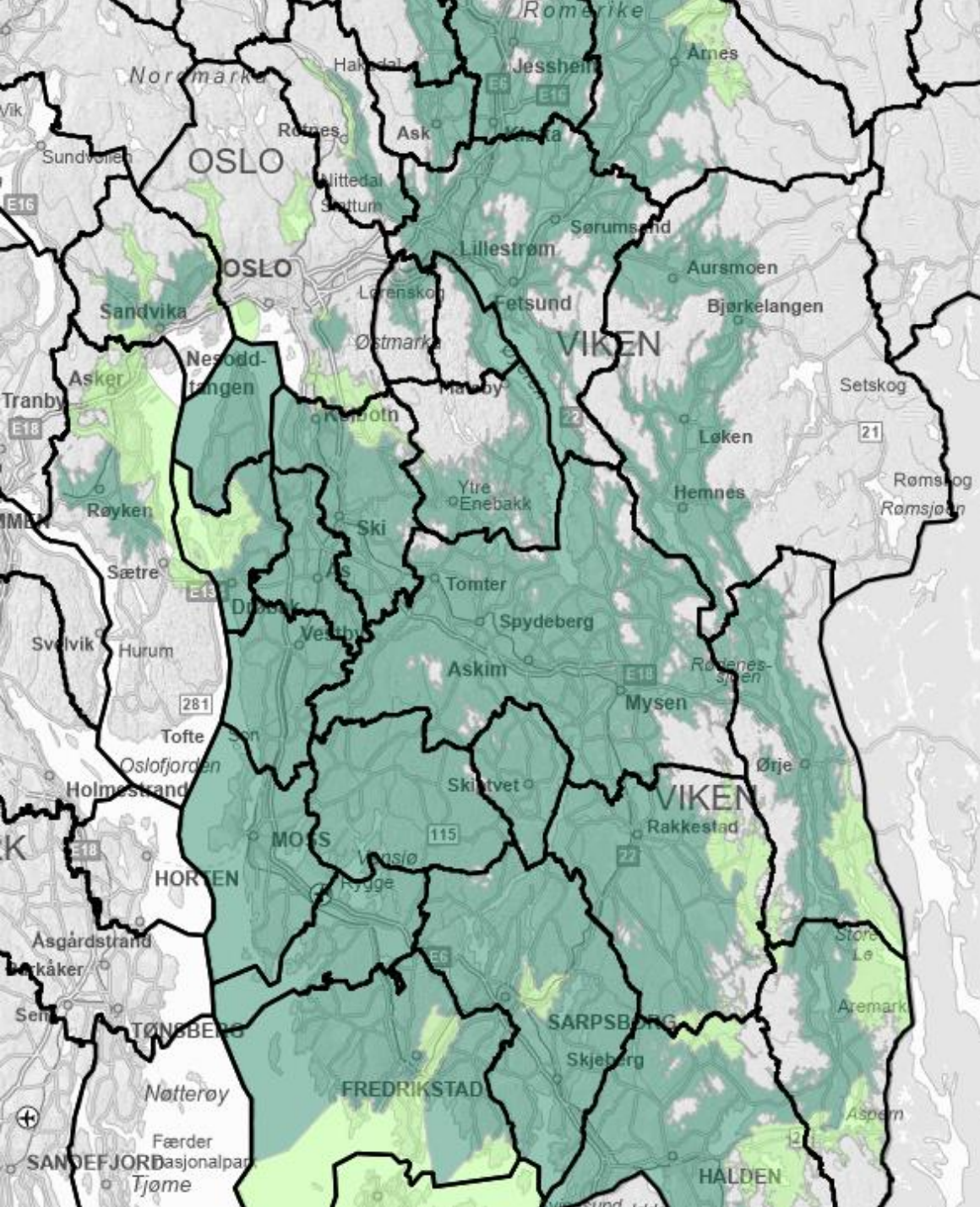

Regionale miljøkrav

- Hjemlet i jordloven – SF's egen forskrift
- Akershus og Østfold
- Tett dialog med næringa
- Enkelt sagt: Krav om 60% plantedekke i kornproduksjon
- = 40/60 regelen

Virkeområdene

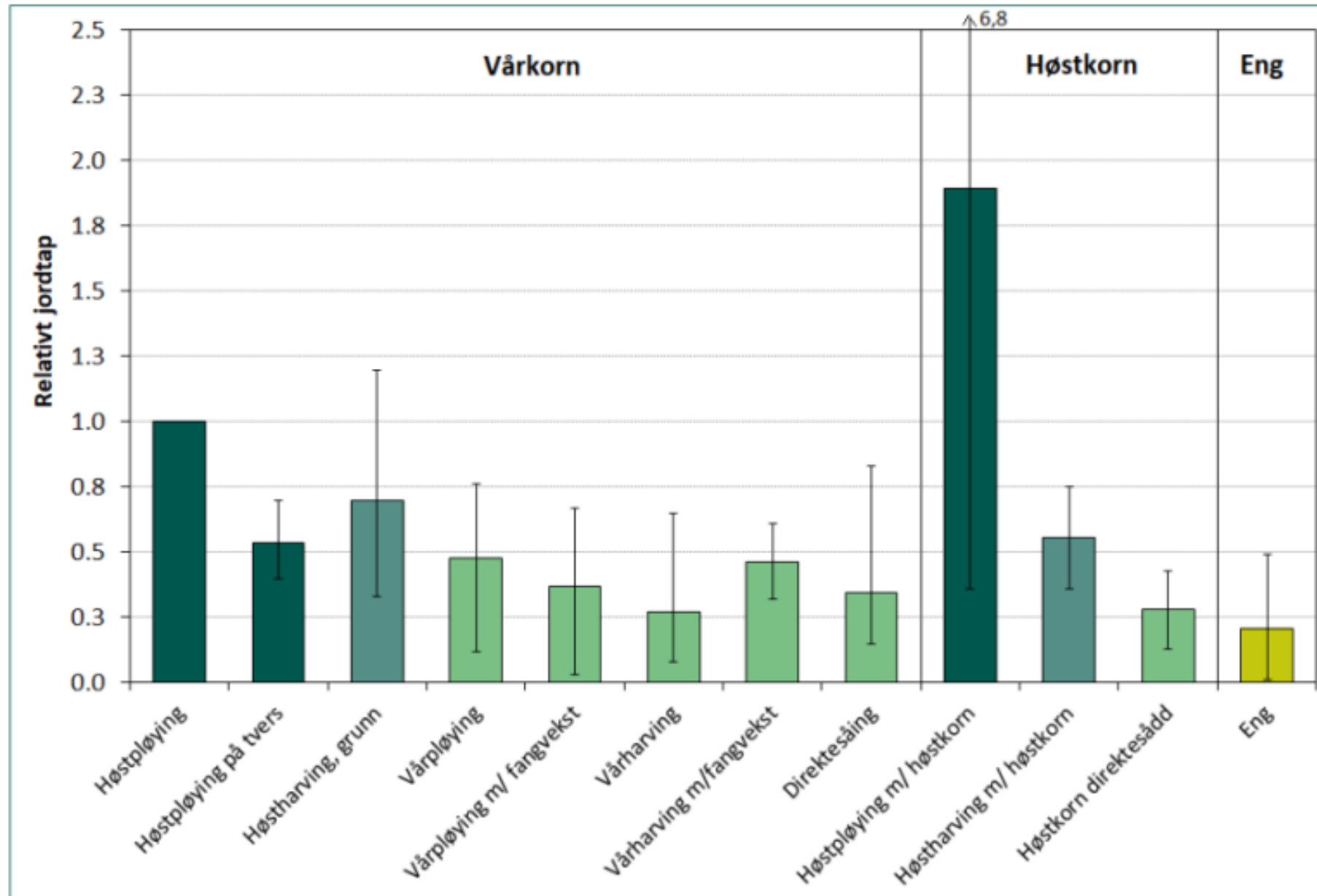
Økologisk
tilstand

Avrenning
fra
jordbruk

**Behov for
miljøkrav**

Figur 2: Gjennomsnittlig relativt jordtap ved ulike jordarbeidingsmetoder (Kværnø, Sigrun H. m.fl. 2020b, s. 4)

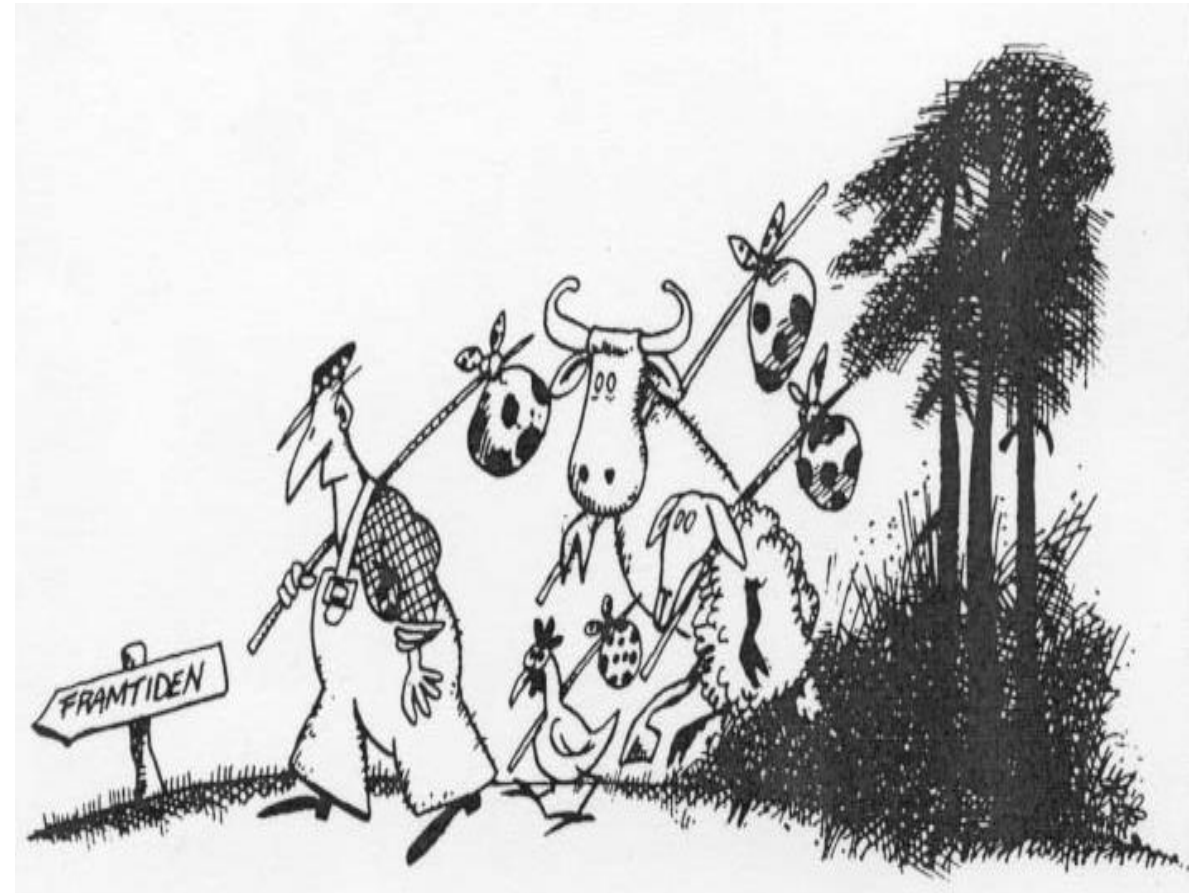

Årlig tildelingsbrev (TB) fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet til SFOV

Kap 2. Overordnede prioriteringer

- 2.1 Oppfølging av bærekraftsmålene
- 2.2 Styrking av kommunedialogen
- 2.5 Omstilling til et lavutslippssamfunn
- 2.8 Vektlegge arbeidet med tilskuddsforvaltning og kontroll
- 2.11 Bevaring av naturmangfold

Tegning: Tore Hansen

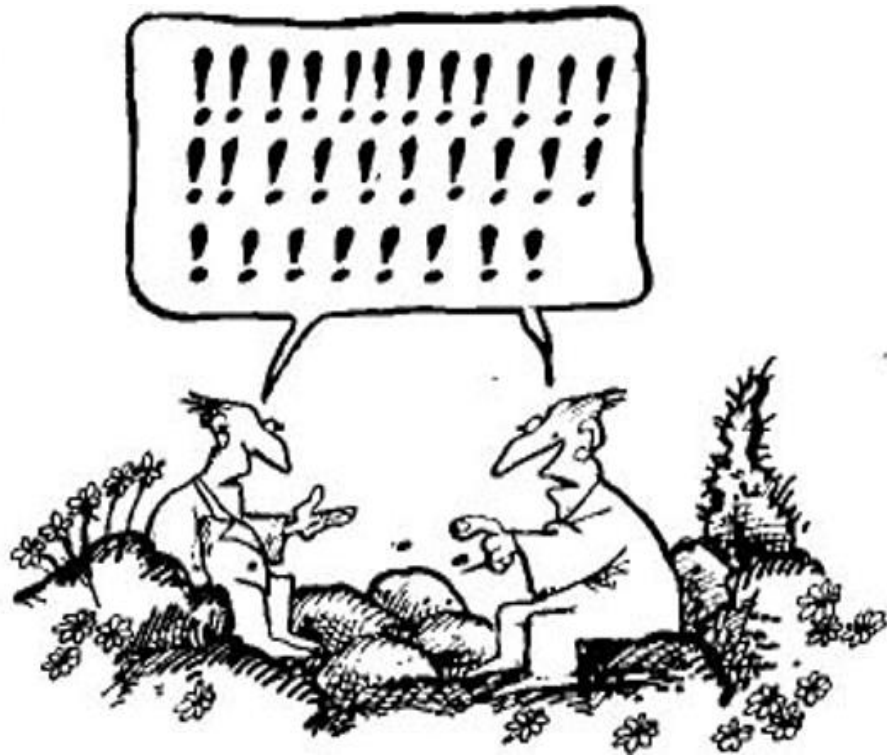
2.1 Oppfølging av bærekraftsmålene (TB)

- Bærekraftsmålene ble vedtatt av FNs medlemsland i 2015. Alle land har et ansvar for å oppfylle bærekraftsmålene innen 2030
- Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for 2019-2023 slår fast at planlegging er viktig for å oppnå bærekraftsmålene
- SFs arbeid med klima og miljø er relevant for flere av bærekraftsmålene
- SF skal bidra til at regjeringens oppdaterte jordvernstrategi med nye tiltak og et forsterket jordvernmål blir fulgt opp

2.2 Styrking av kommunedialogen (TB)

Tegning: Tore Hansen

Statsforvalteren har en sentral rolle i å veilede kommuner, folkevalgte og private i kommuneloven og tilhørende forskrifter:

- Samordning og samarbeid mellom flere sektorer
 - Gjelder bl.a. kommunal styring, arealforvaltning, by- og samfunnsutvikling og klima og miljø
 - SF skal bidra til at kommunene iverksetter nasjonal klima- og miljøpolitikk i samfunns- og arealplanleggingen
 - SF skal bidra til å redusere utslipp fra avløps- og landbruksforurensing, redusere klimagassutslipp, tilpasse samfunnet til klimaendringene og ta vare på naturmangfoldet
 - Sikre likebehandling, rettssikkerhet og kvalitet i lov- og tilskuddsforvaltningen på landbruksområdet.
- Kommunedialogen er også viktig for bedre å ivareta jordvernet og landbrukets- og reindriftens arealinteresser

2.5 Omstilling til et lavutslippssamfunn (TB)

- Konsekvensene av klimaendringene påvirker økonomi og samfunn, og verdien av samfunnets investeringer. I tillegg til å kutte utslipp må vi også tilpasse oss klimaendringene
- SF skal bidra til å redusere klimagassutslipp, inkludert å ta vare på karbonrike arealer som skog og myr, og tilpasse samfunnet til et endret klima i alle sine roller, spesielt som rådgiver overfor kommunene og i oppfølging av klimahensyn i kommunenes arealplanlegging
- Landbrukets klimaplan 2021 - '30: redusere klimagassutslipp og øke opptaket av karbon
- SF skal stimulere til god oppslutning om klima- og miljøtiltakene i jordbruket, basert på ny kunnskap ut til kommunene og jordbruksnæringen
- SF skal stimulere til økt oppslutning om klimatilpasningstiltak i skog, og innta en proaktiv rolle

Tegning: Geir Helgen

Forurensning skal ikke skade helse og miljø (TB)

- Vi skal ha en effektiv og samordnet innsats mot sektorene som bidrar til eutrofiering
- SF er forurensningsmyndighet for flere av områdene og har virkemidler for å redusere forurensningen
- SF skal bruke sine virkemidler for å redusere forurensningen
- SF ved Landbruksavdelingen har fått delegert myndighet etter jordlova til å fastsette forskrifter «der landbrukspåvirkningen er for stor til at vanndirektivets miljømål god tilstand nås med dagens innsats

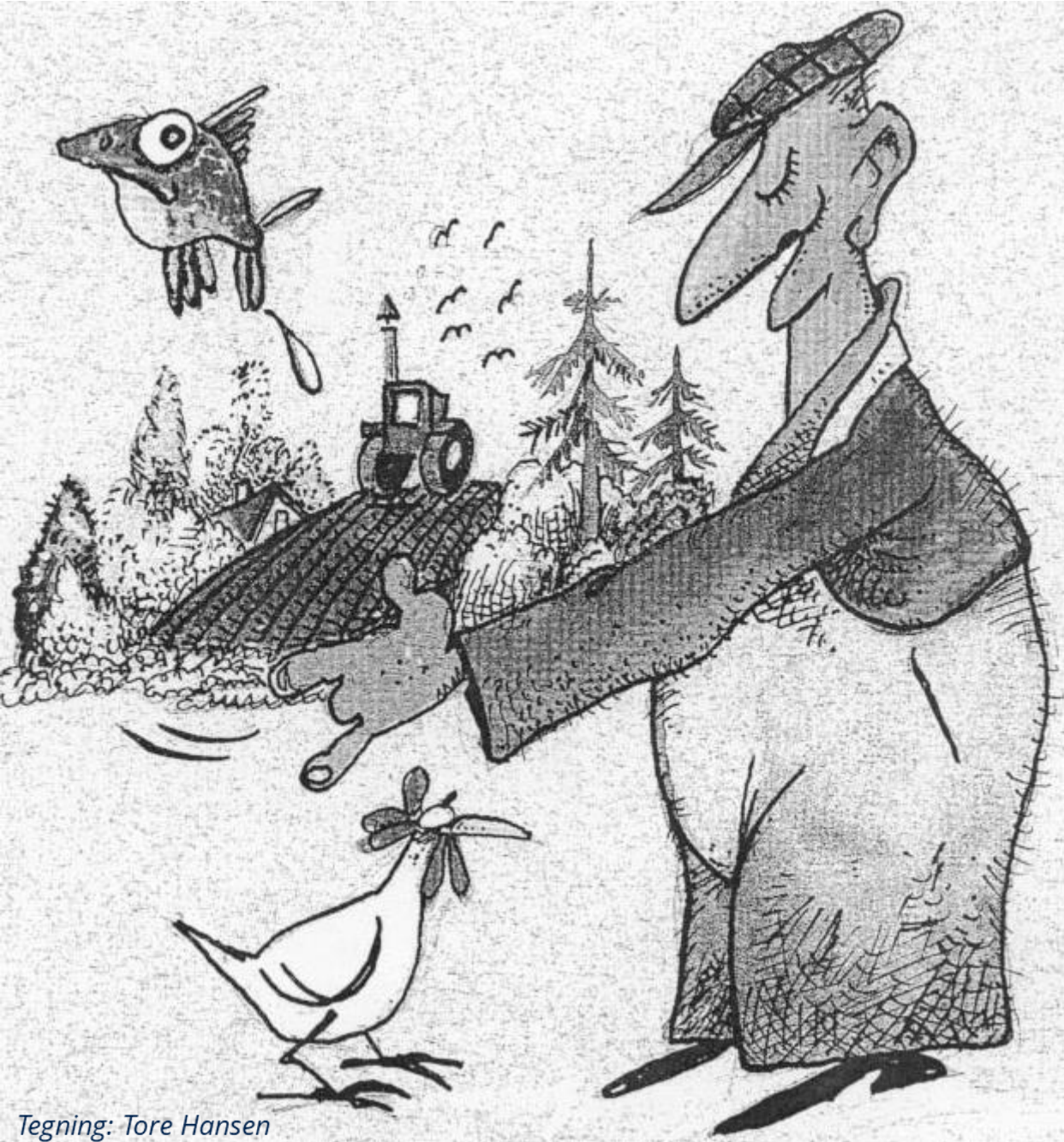

Oppdraget til LA fra LMD i TB

Bærekraftig landbruk (TB)

- Bidra til opprettholdelse av kulturlandskap og redusert miljøbelastning fra jordbruksdrift
- Virkemidler på miljøområdet skal være tilpasset til regionale miljøutfordringer
- Innholdet i miljøvirkemidlene skal være godt kjent for aktuelle søkere, landbrukets organisasjoner og kommunene
- De ulike økonomiske miljøvirkemidlene (RMP, SMIL, drenering, tilskudd til tiltak i beiteområder, klima- og miljøprogrammet, etc.) skal være innrettet og prioritert mot regionale og lokale behov

Tegning: Tore Hansen

Følg [Viken-bonden på Facebook](#) for å få aktuell informasjon om jordbruk og skogbruk fra Statsforvalteren.

Per Rønneberg Hauge
seniorrådgiver
fmbuprh@statsforvalteren.no
32 26 67 25 / 412 33 381

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Facebook [sfov.no](#)
Nettside [statsforvalteren.no/ov](#)

Takk for oppmerksomheten!

